

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm III. Si annum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

expressa non est, ad iudicium trahi inuita, sed si earum testimonium necessarium sit, iudex tabellionem vel alium mittat ad habitationem earum expensis partis producentis, aut si talis causa sit, vt testimonium receptio alteri committi non debeat, tum ipsemet iudex ad eas accedet, dummodo status & conditio personæ id permittat. Veruntamen si iudex fingat necessitatem, vt ipsemet mulierem malo fine conuenire possit, excommunicationem incurret. Porro mulieres religiosæ, præsertim quæ sub clausurâ viuunt, extra claustrum personaliter vocari non debent ad iudicium ex quacunque causa, imò nec volentes admittendæ sunt. Quòd si verò aliquid iudicialiter attentatum fuerit contra præsentem constitutionem, ipso iure irritum censi debet.

SUMMARIUM.

1. *Mulieres ad iudicium ecclesiasticum causâ testimonij ferendi compelli non debent; possunt tamen personaliter illuc venire, si velint, exceptis mulieribus religiosis.*
2. *Neque etiam ordinariè cogi possunt, vt accusatae in iudicio personaliter compareant.*
3. *Mulier aduocationis officio fungi non potest.*
4. *Examen testimonij committi potest in iudicio ecclesiastico tabellioni, vel in eius defectum alijs viris honestis.*

NOTANDVM I. Mulieres ad iudicium Ecclesiasticum causâ testimonij ferendi compelli non debent, sed si opus sit, alius ad eas accedere debet, vt iuramentum excipiat. Ceterum hoc ipsis priuilegij loco concessum est, quo proinde vti non coguntur, sed si velint, personaliter ad iudicium venire possunt, exceptis mulieribus religiosis, sicut in textu dicitur.

NOTANDVM II. Neque ordinariè cogi possunt mulieres, vt accusatae in iudicio, personaliter compareant. Excipitur, si causæ in iudicium deductæ qualitas; adeoque

iuris necessitas personalem præsentiam postulet, v. g. si de graui crimine accusentur; deinde intelligi debet, si mulieres honestæ sint, sicuti iisdem priuilegium datum, vt ob delicta ciuilia in carcerem detrudi non debeant. Auth. hodie, C. de custodia reorum, talia autem priuilegia ad mulieres inhonestas extendenda non esse docet Francus.

QUÆRER. Vtrum mulier possit pro altero postulare in iudicio, seu aduocatricis munere fungi. Resp. Id ei non esse permissum iuxta l. 1. §. sexum, ff. de postulando. Excipiunt verò hic Ioann. Andr. & Ancharanus, quòd mulier tutrix in causa filij per seipsam in iudicio stare possit, quia cum lex ei administrationem honorum deferat, videtur etiam concedere, vt pro eorum defensione in iudicio stare possit, argum. c. ex parte, 67, de appellat.

NOTANDVM III. Examinatio testimonij in tribunali Ecclesiastico committi potest tabellioni, vel in eius defectum alijs viris honestis. Ita sumitur ex hoc c. & c. quoniam 11. de probation. & tradit Francus n. 2,

CAPITVLVM III.

Si annum.

SUMMARIUM.

1. *Maiores xiv. annis per se & procuratorem potest agere in causis spiritualibus, atque his annexis.*
2. *Minor xiv. annis per se non agit, sed per curatorem datum ei ad litem à iudice ecclesiastico.*
3. *Iudex vniuersim potest persone, quæ in iudicio legitime stare non potest, litem curatorem dare.*
4. *Filius familias clericus manet in potestate patris quoad iura temporalia aduentitia, ante clericatum acquisita.*
5. *Non potest is regulariter in causis ciuilibus stare in iudicio sine assensu patris, licet maior natu sit; potest tamen in causis spiritualibus, & his connexis, si impubes sit. Si impubes, dandus est ei curator ad litem à iudice ecclesiastico.*

Qui

Qui xiv. ætatis annum complevit, in causis beneficialibus, aliisque spiritualibus, atque his connexis per se, vel per procuratorem, arbitrato suo constitutum, contendere in iudicio potest.

NOTANDVM Vn. Licet masculus pubes ordinariè personam standi in iudicio non habeat, nisi ei curator datus sit, seu generalis seu specialis ad litem l. in vniuersis, II. C. qui dare tutores; Excipi tamen debet, quòd minor (de hoc enim loquimur) pubes, seu qui xiv. a. ñum superauit, in causis spiritualibus atq; his connexis per se agere, atq; respondere in iudicio possit, & consequenter procuratorem constituere suo arbitrato; et enim hæc est regula recepta apud Ancharan. hic not. 3. Qui per se in iudicio agere potest, is etiam procuratorem constituere. Ceterum si talis masculus minor xxv. annis in iudicio læsus est, petere potest restitutionem in integrum secundum Gl. communiter receptam in l. vn. C. si de momentanea &c. v. bi ait, quòd minor in ijs, quæ gerit vt maior, læsus restituatur, cum alioquin priuilegium ei concessum in eiusdem damnum redundaret

QVÆRITVR I. Quæ sint illa dependentia seu connexa causæ spirituali, v. g. beneficiali. Resp. Si clericus minor natus, sed pubes alicuius ecclesiæ Canonicus aut Præpositus sit, per se vel per alium agere ac respondere in iudicio potest, non tantum de ipso beneficio, sed etiam de redditibus eius, & annexo iure patronatûs, ac similibus.

QVÆRITVR II. An hæc responsio etiam ad laicos minores pertineat, si vel ius patronatûs ipsis competat, vel ius decimarum clericalium, aut ius electionis ex Ecclesiæ concessione, vt in tali casu, si annos pubertatis attigerunt, in iudicio stare possint? Responsio est affirmatiua cum Rota Romana antiqua, de iudic. decis. 2. aliàs 46. quia textus generaliter loquitur nihil distinguens, ergo nec nos distinguere debemus. Accedit, quòd ob hanc causam de muliere natus minore iudicatur in c. ex parte, 14. de restitut. spoliatorum, quòd in causa matrimonij, quippe spirituali, procuratorem constituere possit.

s. Si verò.

PARAPHRASIS.

Minor xiv. annis super causis spiritualibus in iudicio per se agere aut respondere non potest, sed Episcopus vel Officialis eius curatorem ipsi ad litem dare debet, vel ipsemet impubes, modò maior infante sit, cum auctoritate Episcopi vel Officialis procuratorem deputare potest. Et quòd dico de Episcopo, idem sentiendum de delegato Papæ, quoad eas causas spirituales impuberum, quæ ipsi delegatæ sunt.

NOTANDVM I. Licet impubes beneficium obtinere possit Ecclesiasticum sine dispensatione papali, siue communi iure, si xiii. annum superarit, & beneficium simplex sit, tamen non potest circa illud in iudicio contendere sine curatore ad litem.

NOTANDVM II. Si impubes litiget in causa beneficiali, aut aliâ ecclesiasticâ, tutor eius immiscere se non potest, sed curator ei ad litem ab Ecclesiastico iudice dari debet. Ita Gl. hic, ver. eiusdem, ibid. Ioann. Andr. n. 2. Francus n. 6. vbi monent, quòd iudex secularis non possit dare curatorem impuberi ad litem causæ Ecclesiasticæ, & quòd tutor seu curator, seu legitimus, seu testamentarius, seu datiuus, causis ecclesiasticis pupillorum, tametsi clericus sit, immiscere se non debeat: quam esse causam ait Petr. Ancharanus, cur in iure canonico, tit. de tutela & cura, non reperiantur, quia tutorum & curatorum generalium potestas ad negotia Ecclesiastica, administrationemque eorum non extenditur.

Colliges. Si causa vertatur circa susceptionem Religionis aut Ordinis clericalis, tutor se interponere non debet, sed ipsemet minor natus, si pubes est, causam suam agere potest: sin autem impubes, dandus est ei ad hanc causam à Iudice Ecclesiastico curator. Ita Francus hic, n. 5. Dominic. super Gl. ver. maior infante.

His adde, quod probabiliter docet Francus n. 3. etiam delegatum ab inferiori ordi-

f

nario

nario v. g. Episcopo posse curatorem dare ad litem. argum. l. ult. §. Sed et si. C. de administratione tutorum. Vbi generaliter permittitur iudici, vt personæ, quæ in iudicio legitimè stare nõ potest, litem curatorem det.

§. In huiusmodi.

PARAPHRASIS.

Tametsi filiusfamilias in alijs causis absque patris assensu in iudicio stare nequeat, potest tamen in causis Ecclesiasticis, & dependentibus seu connexis, cum pater in ijs immiscere se non debet.

4 **NOTANDVM I.** Filiusfamilias tametsi clericus factus sit, aliquatenus tamen manet in potestate patris, videl. quoad iura temporalia, ita vt bona eius aduentitia, quæ ante clericatum ipsi acquisita sunt, pater administret, vt vsum fructum inde capiat, non autem, quæ post clericatum acquirit. *Qua de re dixi lib. 3. Th. mor. tr. 4. c. 8. n. 2.*

5 **NOTANDVM II.** Filiusfamilias, tametsi sit maior natu, in iudicio regulariter stare non potest sine assensu patris. l. ult. §. Necessitate. C. de bonis, quæ liberis. Intellege, quòd suo nomine seu in causa propria agere, aut respondere non possit absque consensu

patris, sed potest nomine alieno, seu vt procurator, si maior natu est. c. qui generaliter, 6. de Procurator. in 6.

Dixi autem *regulariter*, sunt enim casus aliqui, quibus filiusfamilias sine consensu patris agere potest, videlicet de bonis castrensibus, vel quasi castrensibus, item si pater absens sit, & procuratorem non reliquit, aut si demens, vel qui rebus præesse non potest. Denique secundum quosdam in causis bonorum aduentitiorum, quorum administratio patri non competit, & in omnibus causis summarijs & extraordinarijs, vt latius tradit Durandus in speculo lib. 1. part. 2. tit. de actore. §. 1. n. 22. Et hæc quoad causas politicas. In spiritualibus vero filiusfamilias, si pubes sit, liberè in iudicio agit, non requisito patre, cum patria eius potestas ad iura spiritualia & his connexa se non extendat; si autem filiusfamilias impubes sit, tum curator ad litem ei dabitur à Iudice Ecclesiastico, quemadmodum etiam in causa civili agenti, v. g. circa peculium castrense, si ætatem legitimam, videl. xxv. non habet, procurator ad litem à Iudice civili dandus est, intellige, si ordo iudiciarius cum litem contestatione seruandus sit. *Qua de re Durandus l. c. n. 3.*

TITVLVS II. DE FORO COMPETENTE.

CAPITVLVM I.

Si clericus.

PARAPHRASIS.

Si clericus contentionem habeat aduersus clericum, in prima instantia deferatur ad proprium Episcopum; non prohibentur tamen partes cum Episcopi sui consensu etiam alium Ecclesiasticum iudicem sibi deligere.

NOTANDVM

I ad Iudicem partès veniant; ante omnia attendendum, an is iurisdictione præditus sit, seu num Iudex sit competens, & ius dicat in loco competente seu iurisdictioni suæ subiecto. Et hoc dicitur forum competens, nam licet forum primæuà institutione significet locum publicum, ad quem res venales feruntur, postea tamen translatum est ad significandum locum, in quo lites publicæ exercentur, iuxta c. forus 10. de verborum significatione.